

Negatievermenigvuldiging in het West-Vlaams

Willy Vandeweghe

Hogeschool Gent & Universiteit Gent

Sentence negation is expressed in modern standard Dutch with one single negation marker per sentence: *Ik heb haar niet gezien* ['I didn't see her'], *Niemand is meer veilig* ['Nobody is safe anymore'], *Ik heb niets verkapt* ['I didn't tell anything']. Other vernaculars need more than one marker, expressing one single negation, as in French or South African: FR *Je ne l'ai pas vu* ['I didn't see him'], S-Afr *Je moe nie huil nie* ['You don't need to cry']. Middle Dutch also exhibited double negation marking: *Ic en sie hem niet* ['I don't see him']. After going into the phenomenon of multiple negation and the so-called Jespersen cycle, this paper will deal with multiplication of NEG marking in Flemish dialects. In my native West-Flemish dialect (Wingene H119), multiplication with no less than seven markers is possible, especially when quantifier negation is brought into consideration.

1. Inleiding¹

Voor zinsnegatie als semantisch gegeven volstaat in het Standaardnederlands één markering per zin: *Ik heb haar **niet** gezien*, ***Niemand** is meer veilig*, *Ik heb **niets** verkapt*. Sommige talen hebben aan één markering niet voldoende, en werken met over de zin gedistribueerde negatiemarkering: FR *Je **ne** l'ai **pas** vu*, Z-Afr *Je moe **nie** huil **nie***. Soms vertoont de diachronie van dergelijke talen het patroon van de Jespersencyclus (Neuckermans 2008), niet zelden loopt negatiedistributie parallel met een over de zin gespreide werkwoordgroep.

Na een toelichting van het fenomeen 'meerledige negatie' in verschillende talen (§2), gaat §3 in op negatievermeerdering in de Vlaamse dialecten. Er zijn al combinaties van vijf negatiemarkeerders gesignaleerd (Haegeman 1995: 133),

¹ Met dank aan de anonieme referees voor de waardevolle suggesties.

2 Willy Vandeweghe

Neuckermans (2008) bestudeerde opeenstapeling van negatieve kwantoren. Gecombineerd met de wat vreemd aandoende West-Vlaamse verdubbelingsstrategie in NP's als *nie vele geen geld* (Vanacker 1975) lijkt de opeenstapeling van negatiemarkeerders in deze dialecten schier eindeloos. We inventariseren de strategieën, met speciale aandacht voor de laatst genoemde. Voor mijn moedertaalintuïties val ik terug op het oostelijk West-Vlaams van Wingene (H119), gesitueerd tussen Tielt, Brugge en Roeselare, maar vrij representatief voor grotere delen van het West-Vlaams. In toepassing van de geïdentificeerde negatiemechanismen zal ook een kleine recordpoging ondernomen worden: hoeveel negatievormen kan een zin uit dit dialect herbergen?

2. Twee- en meerledige negatie

2.1. *Het fenomeen*

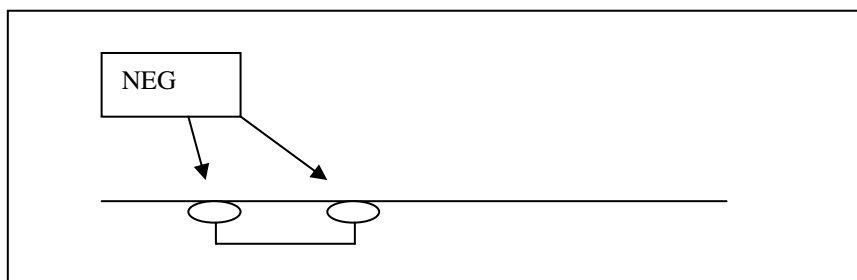
Voor zinsnegatie als semantisch gegeven volstaat in het Standaardnederlands één markering per zin:

- (1) a. Ik heb haar **niet** gezien.
- b. **Niemand** is meer veilig.
- c. Ik heb **niets** verklapt.

Sommige talen hebben aan één markering niet voldoende, en werken met over de zin gedistribueerde negatiemarkering (gekoppelde negatie of negatieverdubbeling):

- (2) Il **n'a pas** réussi.
 'Hij is niet geslaagd.'
- (3) a. Hy kan slaap.
- b. Hy kan **nie** slaap **nie**.

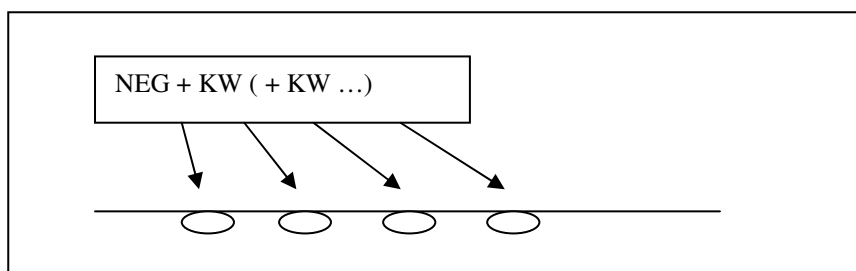
Negatievermenigvuldiging in het West-Vlaams 3

Grafiek 1: gekoppelde negatie

De negatievorm uit grafiek 1 is natuurlijk evenzeer mogelijk in de combinatie met een kwantornegatie (NEG ... NEG-KW):

- (4) FR: Il **n'a rien** vu.
'Hij heeft niets gezien.'
- (5) SP: **No** quiero **nada**
'Ik wil niets'
- (6) EN (substandaard):
I **can't** get **no** satisfaction.
'Ik kan geen voldoening krijgen'
- (7) CZ: **Nigde nikogo ne** videl.
nergens niemand NEG gezien
'Hij heeft nergens iemand gezien.'
- (8) EN: I **ain't never** had **no** trouble with **none** of 'em. (naar Labov)

Grafiek 2: gespreide negatie

4 Willy Vandeweghe

Haegeman (1995: 133) signaleert de mogelijkheid van vier of vijf negatiemarkeeders in een West-Vlaamse zin als (9), een combinatie van negatiestrategieën als expletieve negatie, negatiepartikel *en*, en opeenstapeling van negatieve kwantoren:

(9) Da Valère **nooit** an **geen** mens **niets** **nie** gezeid (**en**) oat.²

De combinatie van NEG-kwantificeerders staat bekend als ‘negatiespreiding’: het NEG-kenmerk wordt gedistribueerd over alle onbepaalde constituenten binnen het bereik van NEG. Het gaat bij negatieverdubbeling en negatiespreiding om de combinatie van NEG-markeeders die elkaar niet opheffen (‘negative concord’).

2.2. Negatiepartikel en Jespersencyclus

Het hedendaagse (geschreven) Frans kent de strategie waarbij het ‘negatiewoord’ (*pas, point, personne, nulle part, ...*)³ of het restrictieve *que* worden aangekondigd door een partikel dat aan de persoonsvorm voorafgaat. Ook in oudere fasen van het Nederlands speelde het partikel *en* (of *ne, enne* – zie Paardekooper 2006) een belangrijke rol bij negatie. Het kon oorspronkelijk alleen voorkomen (sporadisch nog in het Middelnederlands), maar trad vanaf het Mnl. meestal op als clitisch partikel bij het vervoegde werkwoord (= de persoonsvorm), waarbij het een ander negatiewoord elders in de zin vergezelde.

(10) MNW: Jof de hont is verwoet, iof **en** is. *Lanfr.* 30v.
‘Of de hond is dol, of [hij] is het niet.’

(11) a. Ic **en** zou dat **niet** doen.
b. Sy **en** hebben **niemen** / **nieman(d)** geholpen.

Het partikel is in het standaard Nederlands geleidelijk aan verdwenen, met de 17^e eeuw als omslagpunt voor het Hollands (Van der Horst / Van der Wal 1979: 15), zodat een systeem van enkele negatie (*niet, niemand, niet(s)*, enz.) of restrictie (*maar*) ontstond.

² Het voorbeeld is niet zo gelukkig gekozen, aangezien herneming van *niet* na *niets* erg uitzonderlijk is, zelfs in het kerngebied dat het Brabants is (Neuckermans 2008).

³ De vraag of *rien, personne* e.d. op zich negatiemarkeeders zijn, is niet illegitiem. Beide manifesteren hun negatieve waarde in principe binnen de negatieve omgeving (partikel *ne*). Dat ze toch zelfstandig negerend kunnen werken, bewijst het antwoord op een vraag als: *Qui a dit ça? Personne*. Het antwoord betekent niet ‘iemand’, maar ‘niemand’, wat aangeeft dat het woord op zichzelf negatie kan uitdrukken.

Negatievermenigvuldiging in het West-Vlaams 5

Het beeld dat – zowel in de west-Germaanse talen als in het Frans - uit de evolutie van het negatiesysteem te voorschijn komt, is dat van een cyclus met drie stadia (Jespersen 1917):

Stadium 1: *en, ne* als enige negator.

Stadium 2: *en, ne* ... NEG-woord *niet, niemand, nergens, nooit, nimmermeer; geen* (< *negeen*); - meestal uitgelegd als een vorm van (her)versterking. Een goed versterkingsmechanisme is het gebruik van minimaliseerders zoals we die vandaag kennen in vormen als *snars, zier, moer*, enz. of het intussen verloren gegane Mnl. *twint* 'oogwenk', 'oogopslag'.

(12) Ic **en** weet *twint* daeraf.
'Ik weet er niets van af.'

(13) *Niet* < *ne-o-wiht* 'niet een (klein) ding' (id. voor EN *nought*, DU *nicht*)

Het NL *niet* is afkomstig van een pronomem (< *ne-o-wiht*) met de betekenis 'niet een (klein) ding' (vgl. Lat. *nihil* < *ne – hilum* 'geen draad').⁴ Interessant is op te merken dat voor het Frans, als enige van de Romaanse talen, iets vergelijkbaars is gebeurd: het Franse *pas* betekende oorspr. 'stap', de kleinste eenheid van voortgang; *rien*, komende van Lat. *rem*, de accusatiefvorm van *res*, 'zaak, ding', betekende hetzelfde als Germ. *wiht*.

Stadium 3: NEG-woord. De semantische herversterking gaat gepaard met verhoogde fonologische prominentie (vgl. modern NL *Ik begrijp er geen SNARS van*). Zodoende gaat het versterkende woord algauw zélf als het teken van NEG opgevat worden, wat het partikel stilaan overbodig maakt. In de 17e eeuw is, zoals gezegd, de omslag definitief gebeurd. De evolutie van partikelverlies is zich momenteel ook in het Frans aan het voltrekken, zij het dat de partikkeloze vorm nog als substandaard ervaren wordt:

(14) Je comprends pas.

⁴ Het adverbiale *niet* is ontwikkeld uit het pronominale *niet* 'niets'.

3. Meerledige negatie in de Vlaamse dialecten

3.1. *Gekoppelde negatie met partikel*

In de dialecten, met name die in het zuiden van Oost-Vlaanderen en West-Vlaanderen (cf. SAND 2) was het systeem met negatiepartikel tot voor kort nog springlevend, en komt het pas nu onder druk door het om zich heen grijpende dialectverlies. Zelfs de eerste fase, met enkel het partikel, overleeft nog in beperkte omgevingen:

- (15) Enkele negatie met **en** in de hedendaagse dialecten:
- a. (Tegenspreking) Ja g'**en** doet, ge 'n gaat gi nog nie naar uus.
 - b. (Tegensprekend verbod) Da-je gij da gaat doen? G'**en** zult!

3.2. *Negative concord: negatieverdubbeling en spreiding*

In het Brabants, waar het verdwijningsproces van **en/ne** vroeger gestart is dan in de Vlaamse dialecten, kwam al in de middeleeuwen een verdubbelingsmechanisme op gang waarbij de negatie in een NEG-KW hernomen wordt door *nie(t)* toe te voegen: *nooit niet, nooit geen, nieveranst nie(t), niemand nie(t)*, zelfs – beperkter in verspreiding- *niets nie(t)*. Naast deze verdubbeling is er in de meeste dialecten ook negatiespreiding, tot benoorden de rijksgrens toe: zie de voorbeelden uit nagenoeg alle overgeleverde eeuwen van het Nederlands in Van der Horst (2008). Vgl. de regel uit een lied van Johnny Hoes:

- (16) Op een zeemansgraf staan **nooit geen** rode rozen. (Van der Wouden 2007: 5)

Deze verdubbelingsmechanismen hebben ook de Vlaamse dialecten bereikt (inclusief het Wingens), zodat ik ze hier eveneens kan vermelden in het rijtje van 'Vlaamse' negatiemechanismen.

- (17) Ik goa da **nooit nie** kunnen.
'Ik zal dat nooit kunnen.'
- (18) Hij goa **noois nievers** naartoe.
'Hij gaat nooit ergens naartoe.'

3.3 *Gefossiliseerde NEG-clitica in combinaties als 'nie', 'ne' in 'niemeer', 'nemeer'*

De herneming van *niet* in (vooral) het Brabants mag niet op één lijn gezet worden met het gebruik van *n(i)e* in de combinatie *nie-meer*, *ne-meer* (al kunnen die elkaar wel 'geholpen' hebben).

- (19) a. Hij heeft **geen**₁ geld **nie**₂ meer.
b. Er zijn er **nie(t)**₁ vele **nie**₂ meer.
c. Ik heb er **maar**₁ twintig **nie**₂ meer.

In de combinatie *NEG + meer* met *meer* als aanduiding voor 'de momenten volgend op een referentiepunt' is *meer* grammaticaliseerd tot negatief polair element. De combinatie *niet meer* wordt in sterke mate als een vaste verbinding of cluster ervaren, teruggaand op *niet meer* of misschien zelfs rechtstreeks op de reeds in het Mnl. gangbare combinatie *ne + meer*. Het geheel wordt in de regel met weinig klemtoon en fonetisch gereduceerd gerealiseerd als *nie meer*, *nie mee*, *namee(r)*, *namiə* e.d. Het is die vergroeiing tot één fonologisch woord die allicht als verklaring ingeroepen kan worden voor het opduiken in Vlaams dialect en Vlaamse tussentaal van *nie-meer*, *nemeer* als alternatief voor *meer* wanneer reeds een negatie voorafgegaan is.

Eén ding is duidelijk: door de combinatie met het 'parasitische' *n(i)e* is het uitgesloten dat men *meer* als comparatief ('ik heb er niet veel méér', 'ik heb er maar twintig méér') zal interpreteren, maar of het disambiguëringmotief bij de clustering een belangrijke rol gespeeld heeft, valt te betwijfelen, aangezien in gesproken taal klemtoon en prosodie voor voldoende verschil tussen comparatief *meer* en temporeel *meer* zorgen. Het lijkt er veeleer op dat weer eens een proces van herversterking aan het werk geweest is: het fonologisch gereduceerde en semantisch geabstraheerde⁵ *meer* wordt – in zijn negatieve polariteit – als negatief woord ervaren en versterkt met het negatiepartikel. Dat het *n(i)e* in *n(i)e meer* zeker niet hetzelfde is als het zelfstandige *nie(t)*, blijkt uit het verschil in acceptabiliteit tussen (19b) en (20):

- (20) *Er zijn er **nie(t)**₁ vele **nie**₂.

⁵ Geabstraheerd: van de oorspronkelijke comparatieve betekenis (*meer* als comparatief van *veel*) via een toepassing op momenten volgend op een referentiepunt, naar een betekenis die niet meer als comparatief ervaren wordt, maar als negatief-polaire tegenhanger van *nog*.

4. Negatieverdubbeling in de NP: *niet vele geen N*

4.1. *Het fenomeen*

Een aantal West- en Frans-Vlaamse dialecten vertonen een bijzondere constructie van NEG-verdubbeling, dit keer niet binnen de werkwoordconstituent, maar binnen de nominale constituent:

- (21) a. Hij (en) heeft [**n**ie vele **ge**en geld]_{NP}
'Hij heeft niet veel geld.'
b. Z'en hebben [**n**ie vele **ge**en leute]_{NP} gehad.
'Ze hebben niet veel plezier gehad.'

De constructie werd door Vanacker (1975) voor het eerst onder de aandacht én in kaart gebracht. Het bijzondere eraan is de divergentie tussen uiterlijke vorm en diepere betekenis. In geen van beide zinnen is er sprake van existentiële negatie (= ontkenning van bestaan), zoals in (22):

- (22) a. Hij heeft [**ge**en GELD]_{NP}
b. Ze hebben [**ge**en PLEZIER]_{NP} gehad.

De betekenis wordt juist weergegeven door een Standaardnederlandse zin met ontkende VEELHEIDS-kwantor aan het begin van de NP:

- (23) Hij heeft / ze hebben [**n**iet VEEL geld / plezier]_{NP} (gehad).

De situatie is dus dat enerzijds een vormelijk dubbele negatie semantisch overeenkomt met een enkele negatie, en anderzijds de negatieve determinator *geen geen* ontkenning van existentie inhoudt.

De structurele aspecten van deze constructie, met name het licht dat ze werpt op mogelijke theorieën over de structuur van de NP (of DP), zijn uitvoerig onderzocht door Haegeman (o.a. Haegeman 2002). Volgens deze auteur gaat het ten gronde om een negatieverdubbeling zoals bij **en** ... NEG.⁶ Als dat klopt, dan moet er een analogie aangenomen worden tussen

⁶ Voor Haegeman (1992: 160) gaat het om 'negatieverdubbeling', "since the negated quantifier is systematically doubled by *geen*." Blijkens vn 7 p. 168 is het *geen* uiting van 'negative concord': dat reserveert ze voor het geval van meervoudige negatieve constituenten, wat den Besten (1986) 'negative spread' noemt.

Negatievermenigvuldiging in het West-Vlaams 9

- (24) a. Hij heeft [**nie** vele *geen* chance]_{NP} gehad.
b. ... dat ik er [**nie** vele van *en* zage]_{VP}
'dat ik er niet veel van zag.'

Om een idee te krijgen hoe deze – op zich schijnbaar onlogische - constructie tot stand is kunnen komen, gaan we op zoek naar analogieën in andere of vergelijkbare domeinen van de syntaxis. We onderzoeken twee analogiesporen:

- (i) analogie met NEG-KWANT + *geen*, als in:

(25) Zij heeft **nooit** [*geen* geluk]_{NP} gehad.

- (ii) analogie met enkele negatie in combinaties met *zu(l)k* en *zo*:

- (26) a. Hij heeft [**zovele** *geen* chance]_{NP} gehad.
b. Ik (en) leze [**zuk** *geen* boeken]_{NP}

4.2. Verdubbeling KW-negatie

We hebben reeds kennis gemaakt met de (oorspronkelijk) Brabantse (expletieve) herneming van de negatie na kwantoren als *nooit*, *nergens* e.d.. Uit het SAND-materiaal:

- (27) a. Hij is **nievers** *nie* geweest.
b. Hij heeft **nooit** *nie* vele gehad.
c. Hij heeft **nooit** *geen* chance gehad.

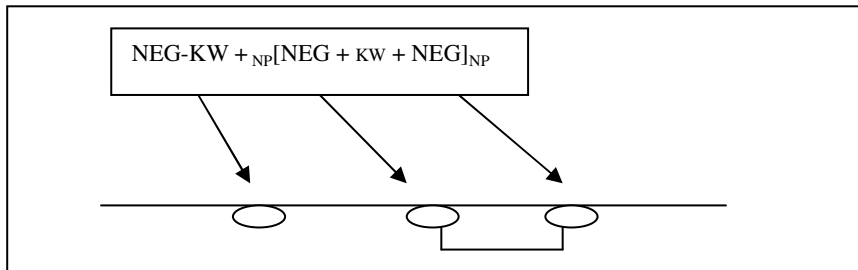
We constateren in al die gevallen een op zich betekenisloze herneming van de negatiemarkering. Wanneer die een werkwoord of predicaat in zijn bereik heeft, neemt die de vorm *nie(t)* aan (als in a en b), sluit die aan bij een nomen, dan is de verschijningsvorm *geen* (als in c). De verwantschap met de dubbel genegeerde NP constructie in (26) is dat de 'tweede' NEG-vorm niet negeert, en dus expletief of semantisch overbodig is.

Toch is het weinig waarschijnlijk dat deze adverbiale vorm van expletieve negatie dezelfde motivering heeft als de expletieve NEG-determinator. Om te beginnen is de eerste vorm van Brabantse origine, en de tweede exclusief beperkt tot Frans- en West-Vlaams. De soort kwantificering is ook anders: *nooit* is Neg + EXISTENTIËLE kwantor (absolute ontkenning), *nie vele* is Neg + VEELHEIDS - kwantor (relatief: hoog op een schaal van 'weinig' naar 'veel'). Bovendien komt adverbiaal gebruik van *nie vele* gevolgd door een expletief *niet* niet voor:

- (28) a. Hij is hier *nie* vele / *nie(t)* dikkers geweest
'Hij is hier niet veel / niet vaak geweest'
b. *Hij is hier **nie** vele / **nie(t)** dikkers *nie* geweest

In de marge kunnen we erop wijzen dat het *nie* van *nie vele* als gespreide negatie kan optreden naast een NEG-KW als *nooit*:

- (29) Hij heeft **nooit** [*nie* vele *geen* chance] gehad.

Grafiek 3: gespreide negatie met NP

4.3. Linksverplaatsing met ZO/ZUK

4.3.1. Het fenomeen

Een constructie die vormelijk erg dicht aanleunt bij de hier besprokene, is die waarbij het bijvoeglijke *zoveel* ontkend wordt. Logischerwijs, vanuit de gebruikelijke regel dat de negatie vóór zijn bereik staat, kan men iets verwachten als in Standaardnederlands:

- (30) Ze hadden [niet **zoveel** [plezier]]_{NP}

In de hier relevante dialecten (zie SAND, Neuckermans 2008) is het echter zeer courant om 'zoveel' naar links te verplaatsen, waardoor het aan de NEG voorafgaat, die nu vlakbij het nomen verschijnt als de determinator *geen*:

- (31) a. Z'en hadden toen [**zovele** *geen* leute]_{NP}
= 'niet zoveel plezier'

Negatievermenigvuldiging in het West-Vlaams 11

- b. Hij (en) heeft [**zovele geen** praat]_{NP} (nie-)meer.
= 'niet meer zoveel praatjes'

Deze linksverplaatsing gaat terug op een in meer Germaanse talen voorkomende eigenschap van het hoedanigheidsdemonstrativum *zo/zuk*, dat gemakkelijk voor de determinator komt te staan (vgl. NL *zo een*, *zo'n N*; DT *solch ein N*; EN *such a N*):

- (32) a. Ik leze [**zok geen** boeken]_{NP}
= 'geen zulke boeken'
b. 't (en) zal [**zo geen** were]_{NP} blijven.
= 'niet zo'n weer'

Deze alternantie 'NEG **zo** (+ KWANT) / **zo** (KWANT) NEG' komt ook buiten de dialecten courant voor, zoals in volgende Standaardnederlandse zinnen (33)-(36):

- (33) a. Hij zal dit keer [*niet* [**zo lang**]] hoeven te wachten.
b. Hij zal dit keer [[**zo lang**] *niet*] hoeven te wachten.
≠ ontkenning van 'moeten wachten'
= ontkenning van '(zo) lang moeten wachten'

Dat *zo* bij deze verplaatsing cruciaal is, blijkt uit de vergelijking van (33) met:

- (34) a. Hij zal dit keer *niet lang* hoeven te wachten.
b. *Hij zal dit keer lang *niet* hoeven te wachten.⁷

Andere voorbeelden:

- (35) a. Hij is [(nog) *niet* [**zo dom**]].
b. Hij is [[**zo dom**] (nog) *niet*].
(36) a. Ik had *niet* [**zo gauw**] een antwoord klaar.
b. Ik had [**zo gauw**] *geen* antwoord klaar.

4.3.2. *Het parallellisme*

Uiterlijk is er een groot parallellisme in de constructie met wijze-demonstrativum (a) en die met negatie (b), zoals we zien in (37). Het is dus denkbaar dat het a-type de weg heeft geëffend voor het b-type:

⁷ Ongrammaticaal in deze interpretatie, mogelijk met een hele andere interpretatie.

12 Willy Vandeweghe

- (37) a. Ze hebben [**zo** vele *geen* leute]_{NP}
b. Ze hebben [**nié** vele *geen* leute]_{NP}

Het *gemeenschappelijke* in beide is dat de hele nominale groep negatief is, de negatie naar rechts wordt opgeschoven, en verschijnt als NEG-determinator *geen*, en dat deze laatste is in geen van beide gevallen existentieel negerend is, d.w.z. het bestaan van het in N genoemde wordt niet ontkend.

Het *verschil* is prosodisch dat van een ander accentpatroon (*zo véle* vs. *nié vele*), en semantisch dat *geen* semantisch functioneel is als negator in (a), maar niet in (b) waar het expletief is en enkel de eigenlijke negatie redupliceert.

De conclusie is dat we te maken hebben met een soort van omkeringsconstructie (bereik vóór operator) bij Neg in NP (of DP), met een analogie in het constructionele vlak, niet in het semantische. Het gebruik van de determinator *geen* brengt bij NEG een *negatieverdubbeling* teweeg, waarbij *geen* het betekenisloze, grammaticale element is, enigszins vergelijkbaar (in omgekeerde richting dan) met het NEG-partikel van weleer. Vgl. voor de bijzin (waar *en* volgt op NEG):

- (38) a. ... dat ze [**nie** vele *en* moeten lachen]_{VP}
b. Ze hebben [**nie** vele *geen* leute]_{NP}

Ik ben dus geneigd de 'trigger' voor de vreemde West- en Frans-Vlaamse constructie te zoeken in de analogie met links verplaatst ZO + *veel*, maar ik besef dat het mechanisme van de dubbele NEG in een NP daarmee nog niet afdoende verklaard is.

5. Besluit: maximale negatieverveelvoudiging

De beschreven mechanismen voor negatieverdubbeling kunnen gecombineerd tot flink wat negatievormen in één zin leiden. We doen de oefening voor het Wingens, en gaan daarbij uit van de simpele Nederlandse zin:

- (39) SN Hij heeft **niet** veel plezier meer gehad.

Hier kunnen een aantal kwantitatieve modificaties aan toegevoegd worden:

- (40) SN Hij heeft sindsdien *nooit nog ergens* veel plezier meer *met iemand* gehad.

Overgezet naar het dialect van Wingene:

- (41) SN Hij hee **niet** veel leute *mee(r)* g'had.

wordt normaal gezien:

- (42) a. Hij **en** hee[ft] **niet** veel **geen** leute me[er] g[eh]ad.
b. Hij **en** hee[ft] **niet** veel **geen** leute **nieme**[er] g[eh]ad.

We hebben al vier negatiemarkeringen, en voegen nu – netjes gespreid - de kwantoren toe:

- (43) Hij **en**₁ heeft sedertdien **nooit**₂ **nievers**₃ me(t) **niemand**₄ **nie**₅ vele **geen**₆ leute **nie**₇ meer g'had.
'Hij heeft sindsdien nooit meer ergens veel plezier met iemand gehad.'

Louter wat negatiemarkeringen betreft hebben we hier dus te maken met een zevenledige negatie. Zoals uit het voorgaande mag blijken, zijn die het resultaat van onderling heel verschillende 'verdubbelings'mechanismen.

Bibliografie

- Blancquaert, E. (1923) 'Over de dubbele ontkenning en nog wat'. *Handelingen van het Vlaamse filologencongres* 6, 60–69.
- Den Besten, H. (1986) 'Double negation and the genesis of Afrikaans.' In Pieter Muysken & Norval Smith, eds, *Substrata versus Universals in Creole Languages. Papers from the Amsterdam Creole Workshop, April 1985*. John Benjamins, Amsterdam, 185-230.
- Burridge, K. (1983) 'On the development of Dutch negation'. In H. Bennis & W.U.S. van Lessen Kloeke, eds, *Linguistics in the Netherlands 1983*. Foris, Dordrecht, 31-40.
- Haegeman, L. (1995) *The syntax of negation*. Cambridge University Press, Cambridge.
- Haegeman, L. (2002) 'Some notes on DP-internal negative doubling'. In S. Barbiers, L. Cornips & S. van der Kleij, eds, *Syntactic Microvariation*. Meertens Institute Electronic Publications in Linguistics 2, Amsterdam (<http://www.meertens.knaw.nl/books/synmic/>), 152-184.
- Hoeksema, J. (2002) 'Minimaliseerders in het Standaardnederlands'. *Tabu* 32, 105-174.
- Jespersen, O. (1917) *Negation in English and Other Languages*. A.F. Høst, Copenhagen.

14 Willy Vandeweghe

- Neuckermans, A. (2008) *Negatie in de Vlaamse dialecten volgens de gegevens van de Syntactische Atlas van de Nederlandse Dialecten (SAND)*. Gent, Proefschrift.
- Paardekooper, P.C. (2007) 'Bloei en ondergang van onbeperkte *e/en*, vooral dat bij *niet*-woorden'. *Neerlandistiek.nl* 6.02.
- Pauwels, J.L. (1958) *Het dialect van Aarschot en omstreken*. Belgisch Interuniversitair Centrum voor Neerlandistiek, Brussel.
- SAND = *Syntactische Atlas van de Nederlandse Dialecten* (S. Barbiers e.a.). Amsterdam University Press, Amsterdam. DI. I 2005; DI. II 2008.
- Vanacker, V. F. (1965) 'Tegenstellingen bij een negatiesyntagme in de Zuidnederlandse dialecten'. *Taal & Tongval* 17, 41-50.
- Vanacker, V. F. (1975) 'Substantiefgroepen met dubbele ontkenning in zuidwestelijke dialecten'. In G. Kazemier & P.P.J. van Caspel, eds, *Taal- en letterkundig gastenboek voor Prof. Dr. G.A. van Es*. Archief voor de Nederlandse Syntaxis, Groningen, 127-133.
- Van der Horst, J.M. (2008) *Geschiedenis van de Nederlandse Syntaxis*. Twee delen. Univ. Pers, Leuven.
- Van der Horst, J.M. & M.J. van der Wal (1979) 'Negatieverschijnselen en woordvolgorde in de geschiedenis van het Nederlands'. *Tijdschrift voor Nederlandse Taal- en Letterkunde* 95, 6-37.
- Van der Wouden, T. (2007) 'Meer over dubbele ontkenningen: een reactie op Piet Paardekooper.' *Neerlandistiek.nl* 7.02 (14 blzn.).